

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งในการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะการศึกษาในระดับประถมศึกษาเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิต และเป็นพื้นฐานในการพัฒนาประเทศโดยรวม เนื่องจากในปัจจุบันการศึกษาในระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาระดับเดียวที่ประชาชนไทยทั้งประเทศมีโอกาสเท่าเทียมกันมากที่สุด

การศึกษาในระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาขั้นมูลฐานที่ทุกคนต้องเรียน เนื่องจากเป็นการศึกษาภาคบังคับตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา พุทธศักราช 2523 จึงเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องจัดบริการให้แก่เด็กที่มีอายุย่างเข้าปีที่แปดถึงอายุย่างเข้าปีที่สิบห้าอย่างทั่วถึงทุกคน เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ความสามารถขั้นพื้นฐานอันจะเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตต่อไป ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันในทุกประเทศว่าการศึกษาในระดับประถมศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาคุณภาพชีวิต ทั้งใช้เป็นเกณฑ์ในการวัดระดับการพัฒนาประเทศด้วย รัฐจึงได้ให้ความสำคัญแก่การศึกษาในระดับนี้ค่อนข้างสูง¹

ปัจจุบันการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษามีการดำเนินการร่วมกันทั้งในภาครัฐและเอกชนหลายแห่ง ส่วนใหญ่เป็นการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน

---

¹ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ, แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) ระดับก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษา (กรุงเทพ ฯ: โรงพิมพ์อักษรไทย, 2529), หน้า 6.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติรับภาระประมาณร้อยละ 90 ของปริมาณเด็กในเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับทั้งหมด ส่วนที่เหลืออีกประมาณร้อยละ 10 นั้น เป็นการดำเนินงานของหน่วยงานอื่นของรัฐและเอกชน ซึ่งได้แก่ โรงเรียนราษฎร์ที่เอกชนดำเนินการ การศึกษาสงเคราะห์และการศึกษาพิเศษ ของกรมสามัญศึกษา โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดเทศบาล เมืองพัทยาและ กรุงเทพมหานคร โรงเรียนประถมสาธิตของมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยครู โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดกรมประชาสงเคราะห์และกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน เป็นต้น จึงสรุปได้ว่าการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาด้านความรู้ ความสามารถขั้นพื้นฐานของเด็กไทย ให้คงสภาพอ่านออกเขียนได้และคิดคำนวณ ได้ สามารถประกอบอาชีพได้ตามควรแก่วัยและดำรงตนเป็นพลเมืองดีในระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข รวมทั้งสามารถศึกษาเล่าเรียนใน ระดับสูงต่อไปได้นั้น อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติแทบทั้งสิ้น² โดยในปีการศึกษา 2532 สำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติมีโรงเรียนในสังกัดทั่วประเทศจำนวน 31,394 โรงเรียน จำนวนครูทั้งหมด 339,652 คน และจำนวนนักเรียนทั้งหมด 6,725,938 คน³

เมื่อการประถมศึกษามีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อชีวิตและความ เป็นอยู่ ของประชาชน รวมทั้งมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ รัฐจึงต้องจัดสรรเงินงบประมาณแผ่นดินเพื่อการศึกษาในระดับนี้มากกว่าการศึกษา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 3.

³ กองนโยบายและแผน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา แห่งชาติ, สถิติการประถมศึกษา 2532 (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2533), หน้า 3.

ในระดับอื่น คือ ร้อยละ 57.34^{*} ของงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาของประเทศทั้งหมดในปีงบประมาณ 2531 และร้อยละ 56.04^{**} ของงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาทั้งหมดในปีงบประมาณ 2532 เพื่อใช้เป็นรายจ่ายในการดำเนินงานการศึกษาภาคบังคับทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและในชนบท ซึ่งถึงแม้รัฐจะได้สนับสนุนงบประมาณเป็นจำนวนมาก เพื่อส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการ แต่งบประมาณก็ยังไม่เพียงพอในการดำเนินงานที่ต้องรับผิดชอบเด็กในวัยการศึกษาภาคบังคับประมาณ 7 ล้านคน จึงจำเป็นต้องใช้เงินงบประมาณแผ่นดินอย่างประหยัดและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ต้นทุนการศึกษารายหัวของโรงเรียนประถมศึกษา จึงเป็นประเด็นที่ควรศึกษาวิจัยอย่างยิ่ง แต่เนื่องจากโรงเรียนประถมศึกษาประมาณร้อยละ 90 อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติดังกล่าวข้างต้น งบประมาณรายจ่ายด้านการประถมศึกษาจึงถูกจัดสรรมาให้โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติทั่วประเทศเกือบทั้งหมด ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาต้นทุนการศึกษารายหัวของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติโดยเฉพาะในเขตการศึกษา 1 เพื่อศึกษาว่าโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติในเขตการศึกษา 1 ซึ่งสามารถผลิตนักเรียนที่มีคุณภาพและคุณลักษณะตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 โดยมีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและจำนวนร้อยละของนักเรียนที่มีผลการเรียนอยู่ในระดับที่น่าพอใจสูงกว่าโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ

^{*} กองแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ, สถิติการศึกษาฉบับย่อ ปีการศึกษา 2531 (กรุงเทพมหานคร:บริษัท พี.เอ.ลิวิ่ง จำกัด, 2533), หน้า 77.

^{**} เรื่องเดียวกัน

การประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตการศึกษาอื่น ๆ^๑ นั้น จะมีต้นทุนในการศึกษา รายหัวของโรงเรียนเป็นจำนวนเงินเท่าใด อันจะเป็นแนวทางในการวางแผน การศึกษาและการจัดสรรงบประมาณของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการประถมศึกษา เพื่อให้สามารถจัดการ ศึกษาให้นักเรียนบรรลุจุดหมายของหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 (ฉบับ ปรับปรุง พ.ศ. 2533) ตลอดจนเป็นข้อมูลต่อรัฐบาลในการใช้จ่ายงบประมาณใน การศึกษาระดับประถมศึกษาว่าสมควรจะลงทุนเท่าใดต่อนักเรียนประถมศึกษา 1 คนในเวลา 1 ปี จึงจะเหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมของประเทศมากที่สุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาต้นทุนการศึกษารายหัวของโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ในเขตการศึกษา 1
2. เปรียบเทียบต้นทุนการศึกษารายหัวของโรงเรียนในแต่ละขนาดที่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ในเขตการศึกษา 1

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^๑ กองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, รายงานผลการประเมินคุณภาพนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระดับประเทศ ปีการศึกษา 2532 (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2533), หน้า 17-22.

สมมติฐานของการวิจัย

การวิจัยนี้ตั้งสมมติฐานไว้คือ ต้นทุนการศึกษารายหัวของโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตการศึกษา 1 ของโรงเรียนขนาดใหญ่กว่าจะต่ำกว่าของโรงเรียนขนาดเล็กกว่าลดหล่นกันไปตามลำดับ

ขอบเขตของการวิจัย

1. เนื่องจากปีงบประมาณคาบเกี่ยวกับปีการศึกษาอยู่ 7 เดือนครึ่ง การวิเคราะห์ต้นทุนการศึกษารายหัวของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตการศึกษา 1 นี้ จะวิเคราะห์โดยใช้จำนวนนักเรียนจริงตามปีการศึกษาและรายจ่ายจริงตามปีงบประมาณ โดยถือว่าเป็นข้อมูลในปีเดียวกัน

2. ขนาดของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จะแบ่งออกเป็น 5 ขนาด⁷ ตามเกณฑ์การแบ่งขนาดของโรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ปีการศึกษา 2532 ดังนี้

2.1 ขนาดเล็กมาก ได้แก่ โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 60 คนลงมา

2.2 ขนาดเล็ก ได้แก่ โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 61-120 คน

---

⁷ กองนโยบายและแผน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สถิติการประถมศึกษา 2532, หน้า ข.

- 2.3 ขนาดกลาง ได้แก่ โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่
121-300 คน
- 2.4 ขนาดใหญ่ ได้แก่ โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่
301-720 คน
- 2.5 ขนาดใหญ่มาก ได้แก่ โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่
721 คนขึ้นไป

3. นักเรียนทุกคนของโรงเรียนในแต่ละขนาดใช้บริการหรือได้รับประโยชน์จากโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติขนาดนั้น ๆ เท่าเทียมกัน

4. ต้นทุนการศึกษารายหัวของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตการศึกษา 1 จะคิดเฉพาะค่ารายหัวที่เป็นรายจ่ายต่างๆที่โรงเรียนได้จากเงินงบประมาณแผ่นดินทั้งที่โรงเรียนเบิกจ่ายโดยตรงและที่สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเป็นผู้ดำเนินการเบิกจ่ายให้รวมทั้งเงินนอกงบประมาณ

5. ในการวิจัยนี้ได้จำแนกรายจ่ายตามแหล่งที่มาของเงิน 2 แหล่ง คือ

5.1 จากเงินงบประมาณแผ่นดิน

5.2 จากเงินนอกงบประมาณ

โดยรายจ่ายตามแหล่งที่มาของเงินทั้ง 2 แหล่ง จะจำแนกตามหมวดรายจ่ายของสำนักงานงบประมาณ คือหมวดเงินเดือนและค่าจ้างประจำ หมวดค่าจ้างชั่วคราว หมวดค่าตอบแทน วัสดุและวัสดุ หมวดค่าสาธารณูปโภค หมวดค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง หมวดเงินอุดหนุน และหมวดรายจ่ายอื่น

6. ในการวิเคราะห์ต้นทุนการศึกษารายหัวของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตการศึกษา 1 จะใช้วิธีวิเคราะห์ 2 วิธี

6.1 วิเคราะห์รายจ่ายตามความสัมพันธ์กับการผลิตนักเรียนในแต่ละปีงบประมาณ ในรูปรายจ่ายดำเนินการ รายจ่ายงบกลางและรายจ่ายลงทุน

6.2 วิเคราะห์รายจ่ายตามความโน้มเอียงที่รายจ่ายจะเปลี่ยนแปลงไปตามปริมาณการผลิตนักเรียน โดยวิเคราะห์รายจ่ายในรูปของรายจ่ายคงที่และรายจ่ายแปรได้

7. โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติบางแห่งเปิดดำเนินการสอนนักเรียนในระดับก่อนประถมศึกษาด้วย เนื่องจากเป็นนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติที่จะขยายการศึกษาในระดับก่อนการศึกษาภาคบังคับให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กในการที่จะศึกษาต่อในระดับประถมศึกษา ดังนั้นรายจ่ายของโรงเรียนจึงแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นรายจ่ายของนักเรียนในระดับก่อนประถมศึกษาหรือก่อนการศึกษาภาคบังคับ และส่วนที่เป็นรายจ่ายของนักเรียนในระดับประถมศึกษาหรือการศึกษาภาคบังคับ แต่เนื่องจากระบบบัญชีของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติไม่ได้แยกว่ารายจ่ายในส่วนใดเป็นของระดับประถมศึกษาและรายจ่ายส่วนใดเป็นของระดับก่อนประถมศึกษา ยกเว้นรายจ่ายในส่วนของเงินนอกงบประมาณประเภทเงินลูกเสือและเงินยุวกาชาด ที่สามารถระบุได้ว่าเป็นของการประถมศึกษา เนื่องจากการเรียนการสอนในระดับก่อนประถมศึกษาไม่มีวิชาลูกเสือและวิชายุวกาชาด และรายจ่ายบางประเภทที่ระบุเฉพาะสำหรับการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษาหรือระดับประถมศึกษา ดังนั้นในการวิจัยนี้รายจ่ายในทุก ๆ หมวด ยกเว้นรายจ่ายจากเงินนอกงบประมาณประเภทเงินลูกเสือ เงินยุวกาชาดและรายจ่ายบางประเภทที่สามารถระบุได้ว่าเป็นของการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษาหรือระดับประถมศึกษา จะใช้วิธีปันส่วนเพื่อหารายจ่ายระดับประถมศึกษาในแต่ละขนาดของโรงเรียน เนื่องจากนักเรียนในระดับก่อนประถมศึกษาสามารถใช้บุคลากรและอุปกรณ์การศึกษาต่าง ๆ ร่วมกับนักเรียนในระดับประถมศึกษาได้ ซึ่งในการวิจัยนี้จะทำการวิเคราะห์ต้นทุนการศึกษารายหัวของโรงเรียนในสังกัด

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตการศึกษา 1 เฉพาะระดับประถมศึกษาเท่านั้น การปันส่วนทำได้โดยการแบ่งสรรรายจ่ายแต่ละหมวดด้วยจำนวนนักเรียนรวมในแต่ละขนาดของโรงเรียนแล้วคูณด้วยจำนวนนักเรียนในระดับประถมศึกษาของโรงเรียนในขนาดนั้น ๆ

8. การวิจัยนี้จะทำการศึกษาด้านทุนการศึกษารายหัวของโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เฉพาะที่ตั้งอยู่ในเขตการศึกษา 1 คือในเขตจังหวัดนครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ สมุทรสาคร และกรุงเทพมหานคร ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตการศึกษา 1 จำนวน 880 โรงเรียน

9. การวิจัยมุ่งศึกษาเฉพาะรายจ่ายที่โรงเรียนจ่ายสำหรับนักเรียนประถมศึกษาในปีงบประมาณ 2530 ถึงปีงบประมาณ 2532

10. ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย ได้จากการตอบแบบสอบถามของโรงเรียนประถมศึกษาที่สุ่มตัวอย่างได้ รวมทั้งการค้นคว้าจากเอกสารใบสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยจากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดและการสอบถามจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้จากการสุ่มตัวอย่างโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตการศึกษา 1 โดยจะดำเนินการแบ่งโรงเรียนประถมศึกษาตามเกณฑ์การแบ่งขนาดของโรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติในปีการศึกษา 2532 คือ ขนาดเล็กมาก ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่มาก แล้วทำการสุ่มแบบง่ายร้อยละ 10 ของโรงเรียนในแต่ละขนาด ได้โรงเรียนประถมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 89 โรงเรียน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนโรงเรียนตัวอย่างจำแนกตามขนาดของโรงเรียน

จังหวัด	ขนาดของโรงเรียน					รวม
	เล็กมาก <60	เล็ก 61-120	กลาง 121-300	ใหญ่ 301-720	ใหญ่มาก >721	
นครปฐม	3	33	143	68	10	257
นนทบุรี	7	29	73	23	16	148
ปทุมธานี	3	19	110	37	9	178
สมุทรปราการ	3	19	56	44	26	148
สมุทรสาคร	3	27	44	29	9	112
กรุงเทพมหานคร	0	0	2	5	30	37
รวม	19	127	428	206	100	880
ขนาดตัวอย่าง (10%)	2	13	43	21	10	89

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงต้นทุนการผลิตนักเรียนประถมศึกษาในแต่ละขนาดของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตการศึกษา 1 ว่าในแต่ละปีรัฐได้ลงทุนไปเพื่อนักเรียนเหล่านี้เป็นจำนวนเงินเท่าใด
2. เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดสรรเงินงบประมาณและวางแผนการศึกษาในระดับประถมศึกษาในปีต่อ ๆ ไป

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ต้นทุนการศึกษารายหัว	หมายถึง	รายจ่ายที่โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตการศึกษา 1 จ่ายเพื่อให้นักเรียน 1 คน ต่อปีงบประมาณ
รายจ่ายจากเงินงบประมาณแผ่นดิน	หมายถึง	รายจ่ายที่โรงเรียนจ่ายจากเงินที่ได้รับจากรัฐบาลเพื่อนำมาใช้ในการดำเนินงานผลิตนักเรียนประถมศึกษา
รายจ่ายจากเงินนอกงบประมาณ	หมายถึง	รายจ่ายที่โรงเรียนจ่ายจากเงินอื่นใดที่นอกเหนือจากเงินงบประมาณแผ่นดิน เช่น เงินโครงการอาหารกลางวัน เงินบริจาค เป็นต้น
หมวดเงินเดือนและค่าจ้างประจำ	หมายถึง	เงินที่จ่ายให้แก่ข้าราชการและลูกจ้างประจำทุกประเภทของโรงเรียนเป็นรายเดือนโดยมีอัตรากำหนดไว้แน่นอนในบัญชีถือจ่ายเงินเดือนและค่าจ้างประจำที่กรมบัญชีกลางได้ตรวจสอบยืนยันว่าถูกต้องแล้วและรวมตลอดถึงเงินที่กระทรวงการคลังกำหนดให้จ่ายในลักษณะเงินเดือนและ

- ค่าจ้างประจำรวมทั้งเงินเพิ่มอื่น ๆ ที่จ่าย
ควบกับเงินเดือนและค่าจ้างประจำ
- หมวดค่าจ้างชั่วคราว หมายถึง เงินที่จ่ายเป็นค่าแรงงานสำหรับการทำงานปกติ
ให้แก่ลูกจ้างชั่วคราวของโรงเรียน
- หมวดค่าตอบแทน วัสดุและวัสดุ
- ค่าตอบแทน หมายถึง เงินที่จ่ายตอบแทนให้แก่ผู้ที่ปฏิบัติงานให้
โรงเรียน ได้แก่ ค่าอาหารทำการนอกเวลา
ค่าเช่าบ้านข้าราชการ เป็นต้น
- ค่าใช้สอย หมายถึง รายจ่ายเพื่อให้ได้มาซึ่งบริการใด ๆ (นอกจาก
บริการสาธารณูปโภค) และรายจ่ายเกี่ยวกับการ
ปฏิบัติราชการที่ไม่เข้าลักษณะรายจ่ายหมวด
อื่น ๆ ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไป
ราชการ ค่าซ่อมแซมครุภัณฑ์ ค่าซ่อมแซม
ยานพาหนะและขนส่ง ค่าติดตั้งโทรศัพท์
ประปา ไฟฟ้า
- ค่าวัสดุ หมายถึง รายจ่ายเพื่อซื้อสิ่งของซึ่งโดยสภาพย่อมสิ้น
เปลือง เปลี่ยนหรือสลายตัวในระยะเวลาอันสั้น
รวมทั้งสิ่งของที่โรงเรียนซื้อมาเพื่อการบำรุง
รักษาหรือซ่อมแซมทรัพย์สิน ค่าซื้อสิ่งของซึ่งตาม
ปกติมีอายุการใช้งานยืนนาน แต่มีราคาหน่วย
หนึ่งหรือซื้อครั้งหนึ่งไม่เกิน 1,000 บาท
- หมวดค่าสาธารณูปโภค หมายถึง รายจ่ายเพื่อให้ได้มาซึ่งบริการสาธารณูปโภค
ได้แก่ ค่าไฟฟ้า ค่าน้ำประปา ค่าโทรศัพท์
ค่าไปรษณีย์โทรเลข

หมวดค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง

ค่าครุภัณฑ์

หมายถึง ใช้จ่ายเพื่อซื้อหรือแลกเปลี่ยนสิ่งของ ซึ่งตามปกติมีลักษณะคงทนถาวร มีอายุการใช้งาน ยืนนานและมีมูลค่าเกินกว่า 1,000 บาทขึ้นไป รวมทั้งรายจ่ายต่าง ๆ ซึ่งเกิดขึ้น เนื่องจากการประกอบ ดัดแปลง หรือต่อเติมสิ่งของ ดังกล่าว ตลอดจนรายจ่ายซึ่งต้องชำระพร้อมกับสิ่งของ เช่น ค่าขนส่ง ค่าภาษี ค่าประกันภัย เป็นต้น

ค่าที่ดินและ
สิ่งก่อสร้าง

หมายถึง ใช้จ่ายเพื่อให้ได้มาซึ่งที่ดินและสิ่งก่อสร้าง รวมทั้งสิ่งต่าง ๆ ซึ่งอยู่ติดกับที่ดินและสิ่งก่อสร้างและรายจ่ายต่าง ๆ ซึ่งเกิดขึ้น เนื่องจากการปรับปรุงที่ดินหรือสิ่งก่อสร้าง ซึ่งมิใช่เป็นการซ่อมแซมตามปกติ

หมวดเงินอุดหนุน

หมายถึง เงินที่จ่ายเพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่อยู่ห่างไกล และกัณดาร และเพื่อสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน เช่น เงินอุดหนุนโครงการอาหารกลางวัน เงินอุดหนุนเป็นทุนการศึกษาแก่นักเรียน เงินอุดหนุนการดำเนินงานกิจการสหกรณ์โรงเรียน เป็นต้น

หมวดรายจ่ายอื่น

หมายถึง รายจ่ายต่าง ๆ ซึ่งไม่เข้าลักษณะรายจ่ายหมวดหนึ่งหมวดใดดังกล่าวมาแล้ว และสำนักงานประมาณกำหนดให้อยู่ในหมวดนี้ เช่น รายจ่ายในการดำเนินงานพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนเพื่ออาหารกลางวัน รายจ่ายในการดำเนินโครงการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา เป็นต้น

- รายจ่ายงบกลาง หมายถึง รายจ่ายที่กำหนดไว้เพื่อกระทรวงการคลังและ
สำนักงานประมาณจ่ายหรือจัดสรรตาม
วัตถุประสงค์ของกฎหมายว่าด้วยงบประมาณ
รายจ่าย เช่น เงินช่วยเหลือบุตร เงินช่วยการ
ศึกษาบุตร ค่ารักษาพยาบาล ของข้าราชการ
และลูกจ้างประจำ เป็นต้น
- ปีงบประมาณ หมายถึง ระยะเวลาตั้งแต่ วันที่ 1 ตุลาคม ถึงวันที่ 30
กันยายน ของปีถัดไป และให้ใช้ปี พ.ศ. ที่ถัดไป
นั้นเป็นชื่อปีงบประมาณนั้น เช่น ปีงบประมาณ
2530 เริ่มตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2529 ถึงวันที่
30 กันยายน 2530
- ปีการศึกษา หมายถึง ระยะเวลาตั้งแต่ วันที่ 16 พฤษภาคมถึง
วันที่ 31 มีนาคมของปีถัดไป และให้ใช้ปี พ.ศ.
ของวันที่เริ่มต้นการศึกษานั้นเป็นชื่อปีการศึกษา
นั้น เช่น ปีการศึกษา 2530 เริ่มตั้งแต่วันที่ 16
พฤษภาคม 2530 ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2531

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย